

VAT W GMINACH

Artur Mudrecki

VAT W GMINACH

Artur Mudrecki

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 4 marca 2025 r.

Recenzent
Prof. dr hab. Andrzej Gomułowicz

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
Joanna Ośka

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2025

ISBN 978-83-8390-469-6

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11
Rozdział I	
Gmina jako podatnik VAT w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE i Naczelnego Sądu Administracyjnego.....	
1. Pozycja ustrojowa gminy i jej zadania a system VAT	15
2. Gmina a urząd ją obsługujący	20
3. Gmina a jednostki budżetowe gminy.....	22
4. Gmina a gminne zakłady budżetowe	31
5. Działalność gospodarcza, podstawa opodatkowania, dotacje	32
6. Podsumowanie.....	42
Rozdział II	
Wyłączenie organów władzy publicznej z VAT	43
1. Uwagi wprowadzające	43
2. Wybrane zagadnienia z praktyki orzeczniczej.....	45
Usługi edukacyjne	45
Utrzymanie czystości i porządku w gminach.....	54
Korzystanie z przystanków w gminach.....	54
Umieszczenie w domu pomocy społecznej.....	56
Wydatki na promocję miasta.....	57
Czynności samorządu terytorialnego opodatkowane VAT.....	57

Obrót nieruchomościami	58
Opodatkowanie przekształcenia wieczystego użytkowania gruntu.....	60
VAT od targowiska	61
Inne czynności gmin opodatkowane VAT	62
Opodatkowanie budowy infrastruktury wodociągowo- -kanalizacyjnej.....	64
3. Podsumowanie.....	65
 Rozdział III	
Centralizacja rozliczeń VAT	67
1. Uwagi wprowadzające	67
2. Wybrane zagadnienia z praktyki orzeczniczej.....	71
3. Podsumowanie.....	76
 Rozdział IV	
Przewspółczynnik odliczenia VAT naliczonego	77
1. Uwagi wprowadzające	77
2. Wybrane zagadnienia z praktyki orzeczniczej.....	80
3. Podsumowanie.....	88
 Rozdział V	
Proceduralne bariery uzyskiwania przez gminę indywidualnych interpretacji podatkowych	91
1. Uwagi wprowadzające	91
2. Wybrane zagadnienia z praktyki orzeczniczej.....	95
3. Podsumowanie.....	97
 Rozdział VI	
Opodatkowanie gmin podatkiem od wartości dodanej we Francji	99
1. Uwagi wprowadzające	99
2. Zasady opodatkowania gmin podatkiem od wartości dodanej we Francji	99
Czynności automatycznie podlegające opodatkowaniu VAT.....	105

Czynności podlegające opodatkowaniu VAT według opcji	106
Podstawa opodatkowania.....	107
3. Podobieństwa i różnice między opodatkowaniem gmin w Polsce i we Francji.....	113
4. Podsumowanie.....	114
Zakończenie i wnioski	117
Bibliografia.....	121
Wykaz orzeczeń.....	123

WSTĘP

Podatek od towarów i usług należy do najbardziej skomplikowanych danin publicznych. W praktyce stosowania tego podatku występuje wiele problemów interpretacyjnych. Szczególne trudności w poruszaniu się w systemie VAT napotykają gminy, czego źródeł można upatrywać w niezbyt precyzyjnym określeniu przedmiotu i podmiotu opodatkowania oraz licznie występujących zwolnieniach podatkowych.

Podatek od towarów i usług opiera się na mechanizmie samoobliczenia. W związku z tym gminy, aby nie narazić się na zarzut niewłaściwego sporządzenia deklaracji podatkowych, a w konsekwencji na zarzut nieprawidłowego wywiązywania się z obowiązków prawa podatkowego, nader chętnie zwracają się do Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej o wydanie indywidualnej interpretacji podatkowej. Takiego rodzaju urzędowa interpretacja ma bowiem w założeniu dawać gminom pewność co do akceptowanego bądź nie przez organy administracji skarbowej rozumienia przepisów prawa podatkowego oraz chronić od negatywnych skutków w sferze podatkowej w razie zastosowania się do stanowiska w niej przedstawionego. Wzmiankowana złożoność i zawiłość problematyki VAT prowadzi do licznych sporów między gminami a organami administracji skarbowej, które finalnie trafiają do rozstrzygnięcia przez Naczelnny Sąd Administracyjny. Problematyczne zagadnienia niejednokrotnie trafiają także na wokandę Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, bo podatek od towarów i usług jest podatkiem zharmonizowanym.

Tytułowa problematyka jawi się jako niebagatelna także z perspektywy skali. VAT w gminach to materia pozostająca przecież w zainteresowaniu

funkcjonujących w Polsce aż 2477 gmin, 66 miast na prawach powiatów oraz 314 powiatów, do których pośrednio zastosowanie mają przepisy dotyczące gmin. Nie mniej istotne jest to, że sposób opodatkowania polskich gmin VAT ma bezpośredni wpływ na ich finanse, co jest związane z konstytucyjną zasadą samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego. W takim też ujęciu rzeczona problematyka ma wymiar niezwykle praktyczny.

Funkcjonowanie gmin w systemie VAT w różnych jego aspektach cieszy się znaczącym zainteresowaniem przedstawicieli nauki prawa podatkowego. Na szczególne wyróżnienie zasługują opracowania: Katarzyny Dokukin, *VAT w jednostkach samorządu terytorialnego. Wybrane zagadnienia* (Warszawa 2024), Agnieszki Bieńkowskiej, *VAT w samorządach* (Warszawa 2017), Adama Bartosiewicza, *Centralizacja rozliczeń VAT w samorządach. Komentarz* (Warszawa 2017), Joanny Pęczek-Czerwińskiej, *Prewspółczynnik odliczenia VAT naliczonego* (Warszawa 2016), pod redakcją Ewy Sokołowskiej-Strug, Katarzyny Gierszewskiej, Pawła Bartnika, *VAT w jednostkach samorządu terytorialnego. Centralizacja wraz z pierwszą korektą prewspółczynnika* (Warszawa 2016). Sporo miejsca problematyce opodatkowania gmin poświęcają autorzy komentarzy i leksykonów: Tomasz Michalik, *VAT. Komentarz* (Warszawa 2024), Janusz Zubrzycki, *Leksykon VAT 2020*, tom 1 i 2 (Wrocław 2020), Adam Bartosiewicz, *VAT Komentarz* (Warszawa 2017). W czasopismach fachowych i prasie codziennej omawiany problem zajmuje sporo miejsca.

Mimo licznych publikacji kontynuowanie badań nad tytułową problematyką VAT w gminach należy postrzegać jako zadanie wciąż aktualne. Przede wszystkim trzeba mieć tu na uwadze dynamiczne zmiany przepisów podatkowych i ewolucję orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Trybunału Sprawiedliwości UE. Stąd należy mieć nadzieję, że niniejsza publikacja jako uwzględniająca te ważne uwarunkowania znajdzie zainteresowanie środowiska naukowego oraz praktyków, a być może zachęci także prawodawcę do wprowadzenia określonych rozwiązań.

W książce przedstawiono problematykę związaną z podatkiem od towarów usług w gminach ze szczególnym uwzględnieniem statusu gmi-

podatkiem szczególnie skomplikowanym w sytuacji, gdy jedne czynności gmin podlegają podatkowi, a inne nie, w praktyce ich stosowania mogły wystąpić i wystąpiły liczne wątpliwości.

Najwyższa Izba Kontroli dokonała kontroli w przedmiocie realizacji centralizacji podatku VAT w jednostkach samorządu terytorialnego. Gminy zapewniły realizację centralizacji VAT, przy czym większość działań nie przebiegała prawidłowo. Wynikało to między innymi ze skomplikowanego i niejednoznacznego prawa. Wszystkie jednostki samorządu terytorialnego zaplanowały i wdrożyły niezbędne przedsięwzięcia ukierunkowane na przygotowanie i wdrożenie centralizacji rozliczeń VAT. Pomimo posiadania własnych pracowników zlecano rozliczenie VAT podmiotom zewnętrznym, tj. kancelariom podatkowym i doradcom podatkowym, co generowało znaczne wydatki. Poza tym w rozliczeniach VAT nie stosowano prawidłowo proporcjonalnego rozliczenia podatku VAT. W składnych deklaracjach podatkowych występowały błędy powodujące konieczność składania wielu ich korekt, co pociągało za sobą konieczność zapłaty odsetek. Ponadto gminy nieterminowo składały informacje związane z rozliczeniem VAT i wnioski o wyrejestrowanie kas rejestrujących. Nie wszystkie gminy składały wnioski o zwrot VAT. O skomplikowanym charakterze przyjętych rozwiązań prawnych świadczy bardzo duża liczba składanych indywidualnych interpretacji przepisów prawa. Na końcu wyników kontroli NIK sformułowała wnioski dotyczące zmian legislacyjnych i praktyki stosowania prawa podatkowego, z którymi nie zgodził się Minister Finansów⁵.

2. Wybrane zagadnienia z praktyki orzeczniczej

W praktyce stosowania prawa podatkowego powstał problem, czy gmina, dokonując korekty deklaracji podatkowej, powinna uwzględnić wszystkie podległe jednostki, czy też może ograniczyć się do wybranych.

⁵ Informacja o wynikach kontroli NIK. *Centralizacja podatku VAT w jednostkach samorządu terytorialnego*, lipiec 2020, <https://www.nik.gov.pl/kontrola/P/19/109/> (dostęp: 25.02.2025 r.).

W tej sprawie wypowiedział się NSA w wyroku składu siedmiu sędziów z 23.04.2018 r., I FSK 1237/17, ONSAiWSA 2019/4, poz. 56. W wyroku tym wskazano, że dla skuteczności złożonej przez jednostkę samorządu terytorialnego przed dniem 1.10.2016 r., a więc przed dniem wejścia w życie ustawy centralizującej deklaracji korygującej rozliczenie w zakresie podatku VAT w związku z wyrokiem TS z 29.09.2015 r., C-276/14, Gmina Wrocław przeciwko Ministrowi Finansów, tj. w celu realizacji uprawnienia z art. 86 ust. 1 u.p.t.u. wymagana jest w świetle art. 23 w związku z art. 12 ustawy centralizacyjnej centralizacja rozliczeń jednostki samorządu terytorialnego i wszystkich jej niesamodzielnych jednostek organizacyjnych, począwszy od najwcześniejszego okresu rozliczeniowego, którego dotyczy korekta.

W ocenie Naczelnego Sądu Administracyjnego nie do zaakceptowania jest sytuacja, w której dany podmiot uważa się za podatnika VAT w odniesieniu do transakcji, w których status ten daje mu korzyść (w postaci kwoty podatku naliczonego do odliczenia), ale już nie co do transakcji, które spowodowałyby obowiązek wykazania podatku należnego. Akceptacja takiego podejścia skutkowałaby nierealnością elementów rozliczenia istotnych dla ostatecznego wyniku tego rozliczenia, tj. wielkości zobowiązania podatkowego lub zwrotu (pośredniego/bezpośredniego). Należy zauważyć, że również TS w wyroku z 28.11.2013 r., C-319/12, Minister Finansów przeciwko MDDP sp. z o.o. Akademia Biznesu, sp. komandytowa, EU:C:2013:778, zwrócił uwagę na ścisłe powiązanie podatku naliczonego i należnego (por. pkt 43: „według logiki systemu wprowadzonego dyrektywą VAT, odliczenie podatku naliczonego związane jest z poborem podatku należnego”), opowiadając się przeciwko wybiórczemu korzystaniu z systemu VAT – powoływaniu się na prawo do odliczenia bez równoczesnego opodatkowania własnej działalności. Zasadnie zatem organ podatkowy podniósł, że nie można w oparciu o brak samodzielności jednostek organizacyjnych wywodzić o prawie gminy do odliczenia podatku naliczonego, pomijając równocześnie obowiązek wykazania i rozliczenia podatku należnego.

Złożoności problematyki centralizacji rozliczeń VAT w jednostkach samorządu terytorialnego dowodzi także inny wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego. W wyroku z 28.08.2020 r., I FSK 1870/17,

ONSAiWSA 2021/2, poz. 31, NSA przesądził bowiem, że jednak nie wszystkie podmioty funkcjonujące na terenie powiatu podlegają centralizacji. Porządkowo należało zauważyć, że uzasadnienie dla przywołania powyższego wyroku stanowi art. 92 ust. 2 ustawy z 5.06.1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 107 ze zm.), zgodnie z którym miasto na prawach powiatu jest gminą wykonującą zadania powiatu na zasadach określonych w tej ustawie. Jakkolwiek zatem wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-276/14 odnosi się wprost do gminnych jednostek budżetowych, to może i powinien być punktem odniesienia do formułowania ocen prawnych względem powiatowych jednostek budżetowych.

W przywołanym wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego przyjęto, że funkcjonujące na poziomie powiatu jednostki takie jak: Powiatowy Urząd Pracy (PUP), Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej (KM PSP), Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego nie podlegają centralizacji rozliczeń VAT, o której mowa w art. 3 ustawy centralizacyjnej.

W jego uzasadnieniu wskazano, że powiatowe służby, inspekcje i straże pomimo ich zespolenia ze starostą pozostają organami administracji rządowej, a wykonując zadania powiatu, czynią to we własnym imieniu (a nie powiatu) i mają do pomocy własny aparat pomocniczy⁶. Nie są one organami powiatu ani nie podlegają tym organom służbowo (brak zwierzchnictwa służbowego). Powoływanie i odwoływanie kierowników ww. jednostek [art. 86 ust. 1 i 2 p.b. w odniesieniu do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, w przypadku Komendanta Powiatowego (Miejskiego) PSP – art. 13 ust. 1 ustawy o PSP stanowi o powołaniu przez Komendanta Wojewódzkiego PSP w porozumieniu ze starostą] jest jedynie uprawnieniem osobowym. Inne uprawnienia organów powiatu mają charakter koordynacyjny, nadzorczy i kontrolny. Powiaty nie ponoszą odpowiedzialności odszkodowawczej za szkody wynikające z działań lub zaniechań powiatowych inspektoratów nadzoru budowlanego oraz komendy powiatowej PSP. Tworzenie ww.

⁶ C. Martysz [w:] *Ustawa o samorządzie powiatowym. Komentarz*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2020, art. 33b.

2. Wybrane zagadnienia z praktyki orzeczniczej

Jednym z orzeczeń, które wytyczało przez kilka lat kierunek realizacji prawa do odliczenia VAT naliczonego, była uchwała NSA z 24.10.2011 r., I FPS 9/10, ONSAiWSA 2012/1, poz. 3. W tym prawnie wiążącym dla innych składów orzekających orzeczeniu Naczelny Sąd Administracyjny przyjął, że w świetle przepisów art. 86 ust. 1 oraz art. 90 ust. 1 i 2 u.p.t.u. czynności niepodlegające opodatkowaniu VAT nie mogą wpłynąć na zakres prawa do odliczenia podatku naliczonego przy zastosowaniu art. 90 ust. 3 u.p.t.u.

Uchwała odnosiła się do ustawy o VAT w brzmieniu sprzed 1.01.2016 r., kiedy dodano przepisy odnoszące się do prewspółczynnika. Odwołując się do uchwały, podatnicy wykonujący działalność opodatkowaną VAT oraz tę, która znajdowała się poza zasięgiem ustawy, dokonywali odliczenia całego podatku.

W omawianym zakresie, obok zmian normatywnych, nastąpił także zwrot zapatrywań orzecznich. Było to związane z wydaniem przez TS wyroku z 8.05.2019 r., C-566/17, Związek Gmin Zagłębia Miedziowego w Polkowicach przeciwko Szefowi Krajowej Administracji Skarbowej, EU:C:2019:390. We wskazanej sprawie dotyczącej odliczania VAT naliczonego w związku z działalnością mieszaną – gospodarczą i niegospodarczą – Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 168 lit. a dyrektywy 2006/112/WE należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on praktyce krajowej zezwalającej podatnikowi na pełne odliczenie podatku od wartości dodanej (VAT) naliczonego w związku z nabyciem przez niego towarów i usług w celu prowadzenia zarówno działalności gospodarczej, opodatkowanej VAT, jak i działalności niemającej charakteru gospodarczego, która nie wchodzi w zakres stosowania VAT, ze względu na brak we właściwych przepisach podatkowych szczególnych uregulowań dotyczących kryteriów i metod podziału, umożliwiających podatnikowi określenie części tego VAT naliczonego, którą należy uważać za związaną, odpowiednio, z jego działalnością gospodarczą i z działalnością niemającą charakteru gospodarczego.

Konsekwencją cytowanego wyroku Trybunału Sprawiedliwości w odniesieniu do spraw, w których zastosowanie znajdował stan prawny sprzed 1.01.2016 r., była zmiana zapatrywań Naczelnego Sądu Administracyjnego. W precedensowym wyroku z 2.07.2019 r., I FPS 119/17, ONSAiWSA 2020/4, poz. 53, NSA stwierdził, że przepis art. 86 ust. 1 u.p.t.u. – w świetle wyroku TS z 8.05.2019 r., C-566/17 – należy rozumieć w ten sposób, że brak w stanie prawnym obowiązującym do 31.12.2015 r. w przywołanej ustawie uregulowań dotyczących kryteriów i metod podziału, które umożliwiłyby podatnikowi określenie podlegającej odliczeniu części naliczonego podatku od towarów i usług związanego z jego działalnością gospodarczą i z działalnością niemającą charakteru gospodarczego, nie dawał podatnikowi podstawy do pełnego odliczenia tego podatku.

Na tym jednak Naczelny Sąd Administracyjny nie poprzestał. Stwierdził bowiem, że wyrażone w art. 2 Konstytucji RP zasady demokratycznego państwa prawa oraz pewności prawa sprzeciwiają się temu, aby w przypadku okresów rozliczeniowych sprzed 1.01.2016 r. podatnicy, którzy ze względu na brak w stanie prawnym obowiązującym do 31.12.2015 r. w ustawie o VAT uregulowań dotyczących kryteriów i metod podziału umożliwiających podatnikowi określenie podlegającej odliczeniu części naliczonego podatku od towarów i usług związanego z jego działalnością gospodarczą i z działalnością niemającą charakteru gospodarczego, dokonali pełnego odliczenia tego podatku zgodnie z wykładnią prawa wyrażoną przez NSA w uchwale z 24.10.2011 r., I FPS 9/10, ponosili tego konsekwencje i byli – ze względu na zmianę wykładni art. 86 ust. 1 u.p.t.u. w sposób określony w punkcie 1 tezy wyroku – zobligowani do korekty rozliczeń tych okresów rozliczeniowych, co do których zobowiązania podatkowe nie uległy przedawnieniu.

Wiele inwestycji gmin było przeznaczonych na zaspokojenie potrzeb mieszkańców w ramach zadań własnych samorządu terytorialnego. W związku z tym nie przysługiwało im prawo do odliczenia podatku naliczonego. W tej kwestii dosyć śmiało orzeczenie zmieniające dotychczasową praktykę wydał Trybunał Sprawiedliwości.

W wyroku z 25.07.2018 r., C-140/17, Szef Krajowej Administracji Skarbowej przeciwko Gminie Ryjewo, EU:C:2018:595, TS wskazał, że

art. 167, 168 i 184 dyrektywy 2006/112/WE należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, aby podmiot prawa publicznego korzystał z prawa do korekty odliczenia VAT zapłaconego od dobra inwestycyjnego stanowiącego nieruchomość w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, gdy w chwili nabycia tego dobra z jednej strony, ze względu na swój charakter, mogło ono być wykorzystywane zarówno do celów czynności opodatkowanych, jak i nieopodatkowanych, ale w początkowym okresie było wykorzystywane na cele działalności nieopodatkowanej, a z drugiej strony ten podmiot prawa publicznego nie wskazał wyraźnie zamiaru wykorzystywania tego dobra do celów działalności opodatkowanej, lecz także nie wykluczył, że będzie ono wykorzystywane do takich celów, o ile z analizy wszystkich okoliczności faktycznych, której przeprowadzenie należy do sądu krajowego, wynika, że został spełniony warunek ustanowiony w art. 168 dyrektywy 2006/112/WE, zgodnie z którym podatnik powinien działać w takim charakterze w momencie, w którym dokonał nabycia.

Przywołane rozstrzygnięcie Trybunału Sprawiedliwości umożliwiło jednostkom samorządu terytorialnego, w tym gminom, złożenie korekt deklaracji i żądania zwrotu nadpłaty. W każdej jednak sprawie do sądu krajowego należy ocena, czy gminie przysługuje, przy zmianie przeznaczenia inwestycji, prawo do korekty i zwrotu.

Na tym tle należało odnotować, że niejednokrotnie złożenie wniosku o zwrot nadpłaty wraz z korektą deklaracji następuje po upływie czasu dającego prawo do zwrotu, tj. po upływie terminu przedawnienia. W tym wypadku Trybunał Sprawiedliwości uznał, że upływ okresu przedawnienia ogranicza prawo do zwrotu nadpłaty. W wyroku z 20.12.2017 r., C-500/16, Caterpillar Financial Services sp. z o.o. przeciwko Dyrektorowi Izby Skarbowej w Warszawie, EU:C:2017:996, TS przyjął, że zasady równoważności i skuteczności należy w świetle art. 4 ust. 3 TUE interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym tego rodzaju, co przepisy w postępowaniu głównym, umożliwiającym oddalenie wniosku o zwrot nadpłaty podatku od wartości dodanej (VAT), gdy wniosek ów został złożony przez podatnika po upływie pięcioletniego terminu przedawnienia, pomimo że z wyroku

W książce przedstawiono problematykę VAT w gminach ze szczególnym uwzględnieniem statusu gminy i jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, stosowania prewspółczynnika i wyłączenia z tego podatku wtedy, gdy gmina wykonuje czynności w zakresie władztwa publicznego. Opisano również proceduralne bariery uzyskiwania przez gminę indywidualnych interpretacji podatkowych.

W opracowaniu określono modelowy sposób opodatkowania gmin podatkiem od towarów i usług, wskazano jego mankamenty i środki służące ich wyeliminowaniu.

Publikacja zainteresuje pracowników urzędów gmin na co dzień rozliczających VAT, doradców podatkowych, księgowych, a także adwokatów oraz radców prawnych.

„W istocie jest to monografia o bezpieczeństwie prawnym podatnika, o tym, co oznacza i jaką ma treść – «pewność przez prawo, ufność do prawa»”.

z recenzji prof. dr. hab. Andrzeja Gomułowicza

Artur Mudrecki – profesor doktor habilitowany nauk prawnych, kierownik Zakładu Prawa Finansowego i Podatkowego Akademii Leona Koźmińskiego; dyrektor Centrum Badań nad VAT-em; główny organizator cyklu seminariów w ramach Forum Prawa Podatkowego; od 1997 r. sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego orzekający w Izbie Finansowej; członek trzech międzynarodowych stowarzyszeń podatkowych: European Association of Tax Law Professors; International Fiscal Association Polish Branch, Międzynarodowego Centrum Badań Finansów Publicznych i Prawa Podatkowego krajów Europy Środkowej i Wschodniej; autor ponad 160 publikacji poświęconych prawu podatkowemu, m.in. monografii: *Rzetelny proces podatkowy* (2015) i *Zasada proporcjonalności w prawie podatkowym* (2020).

9788383904696 W01P01

ISBN 978-83-8390-469-6

9 788383 904696

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 129 ZŁ (W TYM 5% VAT)